

Άγιος Κασσιανός ο Ρωμαίος: Λόγος προς τον ηγούμενο Λεόντιο, για τους αγίους Πατέρες της Σκήτης και για την διάκριση (Φιλοκαλία)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

[sfantul_cuvios_jean_casian_romanul_4](#)

Από το χρέος που υποσχέθηκα στον μακαριότατο αρχιεπίσκοπο Κάστορα για την διήγηση του βίου των αγίων πατέρων και της διδασκαλίας τους, απέδωσα ένα μέρος, αγιότατε Λεόντιε, με όσα του έγγραψα περί διαμορφώσεως των κοινοβίων και περί των οχτώ λογισμών της κακίας. Τώρα έβαλα σκοπό να το εξοφλήσω. Επειδή λοιπόν έμαθα ότι ο αρχιερέας που προανέφερα μας άφησε και απήλθε προς το Χριστό, έκρινα αναγκαίο, σε σένα που διαδέχτηκες την αρετή του και με τη βοήθεια του Θεού την φροντίδα του μοναστηριού, να σου γράψω τα υπόλοιπα της διηγήσεως.

Πήγαμε λοιπόν στην έρημο της σκήτης, όπου ζούσαν οι πιο δόκιμοι και αξιόλογοι πατέρες, εγώ και ο άγιος Γερμανός, ο οποίος από την παιδική ηλικία έγινε πνευματικός μου φίλος και στο σχολείο και στο στρατό και στη μοναχική ζωή. Εκεί είδαμε τον αββά Μωυσή, άγιον άνθρωπο, ο οποίος έλαμπε μεταξύ των άλλων, όχι μόνο στις πρακτικές αρετές αλλά και στην πνευματική θεωρία. Τον παρακαλούσαμε λοιπόν με δάκρυα να μας πει ένα λόγο πνευματικής ωφέλειας, με τον οποίο να μπορέσουμε να φτάσουμε στην τελειότητα. Και αφού πολύ τον παρακαλέσαμε, μας είπε: «Παιδιά μου, όλες οι αρετές και τα έργα έχουν κάποιο σκοπό, κι εκείνοι που αποβλέπουν σ' αυτόν τακτοποιούν τον εαυτό τους και φτάνουν στον ποθούμενο στόχο. Όπως ο γεωργός υποφέρει και τη ζέστη και το κρύο, δουλεύοντας με προθυμία τη γη, έχοντας σκοπό να την καθαρίσει από αγκάθια και ξένα χόρτα και στόχο την απόλαυση των καρπών. Και ο έμπορος χωρίς να λογαριάζει τους κινδύνους ούτε της θάλασσας, ούτε της ξηράς, προχωρεί στο εμπόριο, έχοντας σκοπό το εμπορικό κέρδος και στόχο την απόλαυση του κέρδους. Επίσης και εκείνος που κατατάσσεται στο στρατό, ούτε τους κινδύνους του πολέμου λογαριάζει ούτε την ταλαιπωρία της ξενιτειάς, αλλά έχει σκοπό την απόκτηση αξιωμάτων λόγω ανδραγαθίας και στόχο το κέρδος από το αξίωμα. Έχει λοιπόν και η δική μας προσπάθεια δικό της σκοπό και στόχο, για χάρη του οποίου υποφέρομε με προθυμία κάθε κόπο και κούραση. Γι' αυτό η αποχή τροφών κατά τις νηστείες δεν μας καταβάλλει. ο κόπος των αγρυπνιών μάς ευχαριστεί. η ανάγνωση και η μελέτη των Γραφών γίνεται με προθυμία. και ο κόπος της εργασίας και η υπακοή και η απογύμνωση απ' όλα τα γήινα πράγματα

και η παραμονή μας στην έρημο, γίνονται με ευχαρίστηση. Αλλά και σεις, που καταφρονήσατε και την πατρίδα και την οικογένειά σας και όλο τον κόσμο και ξενιτευτήκατε, και ήρθατε τώρα σε μένα που είμαι άνθρωπος χωρικός και αμαθής, πέστε μου ποιος είναι ο σκοπός σας; Και σε ποιο στόχο αποβλέπετε;»

Τότε του αποκριθήκαμε: «Στη βασιλεία των ουρανών». Σ' αυτό ο αββάς Μωυσής απάντησε: «Ορθά αποκριθήκατε για το στόχο σας. Αλλά δεν μου είπατε ποιος είναι ο σκοπός, προς τον οποίο αν αποβλέπομε, χωρίς να ξεφεύγομε από τον ίδιο δρόμο, μπορούμε να επιτύχομε την βασιλεία των ουρανών». Και τότε, αφού ομολογήσαμε, ότι δεν γνωρίζομε, ο γέροντας αποκρίθηκε: «Στόχος λοιπόν της μοναχικής μας ζωής, όπως είπατε, είναι η βασιλεία του Θεού. Και σκοπός η καθαρότητα της ψυχής, χωρίς την οποία είναι αδύνατο να φτάσομε σ' εκείνο το στόχο. Σ' αυτόν το σκοπό λοιπόν να είναι πάντοτε ο νους μας. Και αν ποτέ συμβεί για λίγο να ξεφύγει η καρδιά μας από τον ίδιο δρόμο, αμέσως να την επαναφέρομε και να την ευθυγραμμίζομε, σαν με αλφάδι, με το σκοπό μας. Γνωρίζοντας αυτό ο μακάριος Πάυλος, λέει: «Λησμονώ όσα έγιναν στο παρελθόν, κι απλώνομαι διαρκώς προς τα εμπρός και τρέχω προς το τέρμα, για το ουράνιο βραβείο που μάς κάλεσε ο Θεός»(71). Γι' αυτόν τον σκοπό λοιπόν κι εμείς κάνομε τα πάντα, γι' αυτόν όλα τα περιφρονούμε, και την πατρίδα και την οικογένεια και τα χρήματα και όλο τον κόσμο, για ν' αποκτήσομε την καθαρότητα της καρδιάς. Αν λησμονήσομε αυτό το σκοπό, κατ' ανάγκην, καθώς περπατούμε στο σκοτάδι και βαδίζομε έξω από τον ίδιο δρόμο, θα σκοντάφτομε συχνά και πολύ θα πλανιόμαστε. Αυτό έγινε σε πολλούς, οι οποίοι στην αρχή της αποταγής τους καταφρόνησαν και πλούτο και χρήματα και όλον τον κόσμο, ύστερα όμως για χάρη ενός δικελιού ή μιας βελόνας ή για ένα καλάμι ή για ένα βιβλίο, θύμωναν και οργίζονταν, πράγμα που δεν θα το πάθαιναν αν θυμούνταν τον σκοπό για τον οποίο καταφρόνησαν τα πάντα. Επειδή για χάρη της αγάπης του πλησίον καταφρονούμε τον πλούτο, για να μην φιλονεικούμε γι' αυτόν και, μεγαλώνοντας την διάθεση της οργής, ξεπέσομε από την αγάπη. Όταν λοιπόν για μηδαμινά πράγματα φανερώνομε στον αδελφό την διάθεση της οργής, έχομε ξεπέσει από τον σκοπό μας και δεν έχομε καμιά ωφέλεια από την αποταγή μας.

Όπως λέει κι ο Απόστολος: «Ακόμα κι αν παραδώσω το σώμα μου για να καώ, και δεν έχω αγάπη, δεν ωφελούμαι τίποτε»(72). Από αυτό μαθαίνομε ότι η τελειότητα δεν έρχεται αμέσως με τη γύμνωση και την απάρνηση του κόσμου, αλλά αφού κατορθώσομε την αγάπη, της οποίας τις ιδιότητες περιγράφει ο ίδιος ο Απόστολος λέγοντας: «Η αγάπη δεν είναι ζηλότυπη, δε φουσκώνει από υπερηφάνεια, δεν οργίζεται, δεν φθονεί, δεν καυχιέται, δε σκέφτεται το κακό»(73). Όλα αυτά αποτελούν την καθαρότητα της καρδιάς. Γι' αυτήν πρέπει να κάνομε τα πάντα, και τα χρήματα να τα καταφρονούμε, και νηστείες και αγρυπνίες ευχαρίστως να

υπομένομε, και με αναγνώσματα και ψαλμούς να σχολούμαστε, χωρίς να την παραμελούμε όμως, αν συμβεί ποτέ εξαιτίας αναγκαίας και κατά Θεόν απασχολήσεως να εμποδιστούμε από την συνηθισμένη νηστεία και ανάγνωση. Επειδή δεν είναι τόση η ωφέλεια της νηστείας, όση η βλάβη της οργής. ούτε τόση η ωφέλεια από την ανάγνωση, όση η ζημία από το να περιφρονήσουμε τον αδελφό και να τον λυπήσομε. Γιατί, όπως είπαμε, οι νηστείες, οι αγρυπνίες, η μελέτη των Γραφών και η απογύμνωση από τον πλούτο και η απάρνηση όλου του κόσμου, δεν είναι η τελειότητα, αλλά εργαλεία για την τελειότητα, επειδή δεν βρίσκεται σ' αυτά η τελειότητα αλλά με αυτά κατορθώνεται. Μάταια λοιπόν καυχιόμαστε για νηστεία και αγρυπνία και ακτημοσύνη και ανάγνωση Γραφών, όταν δεν κατορθώσομε την αγάπη προς τον Θεό και προς τον πλησίον. Γιατί εκείνος που κατόρθωσε την αγάπη, έχει μέσα του το Θεό, και ο νους του είναι πάντοτε μαζί με το Θεό».

Σ' αυτά απάντησε ο Γερμανός: «Και ποιος μπορεί, ενωμένος με τη σάρκα, να έχει πάντοτε το νου του στο Θεό, ώστε να μην έχει στο νου του τίποτε άλλο; Ούτε επίσκεψη ασθενών, ούτε φιλοξενία ξένων, ούτε εργόχειρο ή τις λοιπές ανάγκες του σώματος, που είναι αναγκαίες και απαραίτητες; Και το σπουδαιότερο, πώς θα μπορέσει η διάνοια του ανθρώπου να βλέπει πάντοτε τον Αόρατο και Ακατάληπτο Θεό και να είναι αχώριστη από Αυτόν;» Ο αββάς Μωυσής είπε: «Το να βλέπει κανείς το Θεό και να είναι αχώριστος από Αυτόν, με τον τρόπο που νομίζετε, είναι αδύνατο σε άνθρωπο που φορεί σάρκα και είναι ενωμένος με την ασθένεια. Με άλλο όμως τρόπο μπορεί κανείς να βλέπει κανείς το Θεό. Γιατί η θεωρία του Θεού με πολλούς τρόπους γίνεται και θεωρείται. Ο Θεός δεν γνωρίζεται μόνο κατά την μακάρια και ακατάληπτη ουσία Του. αυτό επιφυλάσσεται στον μέλλοντα αιώνα μόνο για τους αγίους Του. αλλά γνωρίζεται και από τη μεγαλειότητα και ωραιότητα των δημιουργημάτων Του και από την καθημερινή διοίκηση και πρόνοιά Του και από την δικαιοσύνη Του και από τα θαύματα, τα οποία φανερώνει σε κάθε γενεά στους αγίους Του. Όταν λοιπόν σκεφτούμε την άπειρη δύναμή Του και τον ακοίμητο οφθαλμό Του, ο οποίος βλέπει και τα κρυφά των καρδιών και ότι τίποτε δεν μπορεί να Του διαφύγει, τότε νιώθομε φόβο στην καρδιά και Τον θαυμάζομε και Τον προσκυνούμε. Όταν σκεφτούμε ότι είναι μετρημένες από Αυτόν οι σταγόνες της βροχής(74) και η άμμος στη θάλασσα και τα άστρα στον ουρανό, νιώθομε κατάπληξη για το μεγαλείο της φύσεως και της σοφίας. Όταν σκεφτούμε την άρρητη και απερίγραπτη σοφία και φιλανθρωπία Του και την ακατάληπτη μακροθυμία Του, η οποία υπομένει τα αναρίθμητα σφάλματα εκείνων που αμαρτάνουν, Τον δοξάζομε. Όταν σκεφτούμε την μεγάλη αγάπη Του προς εμάς, ότι ενώ κανένα καλό δεν κάναμε, δεν το θεώρησε ανάξιό Του, παρόλο που είναι Θεός, να γίνει άνθρωπος για να μας σώσει από την πλάνη, παρακινούμαστε για να Τον

ποθούμε. Όταν σκεφτούμε ότι τον αντίδικό μας διάβολο(75), Αυτός τον νικά μέσα μας για χάρη μόνον της καλής προαιρέσεως και της κλίσεως στο αγαθό, και μας χαρίζει αιώνια ζωή, τότε Τον προσκυνούμε. Υπάρχουν και αναρίθμητες άλλες ανάλογες θεωρίες, οι οποίες ανάλογα με την πνευματική εργασία και την κάθαρση γεννιούνται μέσα μας, και με τις οποίες φανερώνεται και εννοείται ο Θεός.»

Ρώτησε πάλι ο Γερμανός: «Από που προέρχεται αυτό: πολλές φορές χωρίς να θέλομε, μας παρενοχλούν πολλές ενθυμήσεις και πονηροί λογισμοί και σχεδόν χωρίς να το γνωρίζομε, μας εξαπατούν, μπαίνοντας κρυφά και χωρίς θόρυβο στο νου μας, ώστε όχι μόνο να μην μπορούμε να τους εμποδίσουμε να έρχονται, αλλά και να έχομε μεγάλη δυσκολία στο να τους διακρίνομε ακριβώς. Θέλομε να μάθομε αν είναι δυνατό να μείνει η διάνοια εντελώς ελεύθερη από αυτούς τους λογισμούς και να μην ενοχλείται διόλου». Σ' αυτά ο αββάς Μωυσής αποκρίθηκε: «Το να μην ενοχλείται η διάνοια από τις ενθυμήσεις αυτές είναι αδύνατο. Το να τις δέχεται όμως και να τις μελετά ή να τις απορρίπτει, είναι δυνατόν σ' εκείνον που προσπαθεί. Το να δημιουργούνται μέσα μας δεν προέρχεται από εμάς, το διώξιμό τους όμως είναι στην εξουσία μας, και η διόρθωση της διάνοιάς μας εξαρτάται από την προαίρεση και την επιμέλειά μας. Επειδή όταν με σύνεση και συνεχώς μελετούμε το νόμο του Θεού και καταγινόμαστε σε ψαλμούς και ύμνους, νηστείες και αγρυπνίες και θυμόμαστε συνεχώς τα μέλλοντα, την βασιλεία των ουρανών και την κόλαση του πυρός, και όλα τα έργα του Θεού, οι πονηροί λογισμοί λιγοστεύουν και δεν βρίσκουν τόπο. Όταν όμως ασχολούμαστε με κοσμικές φροντίδες και σαρκικά πράγματα και παραδίνομε τους εαυτούς μας σε μάταιες και ανώφελες συναναστροφές, τότε πληθαίνουν μέσα μας οι πονηροί λογισμοί. Όπως ο νερόμυλος είναι αδύνατο να σταματήσει όσο τρέχει το νερό, και είναι στην εξουσία του μυλωνά να αλέσει σιτάρι ή ζιζάνια, έτσι και η διάνοιά μας, επειδή είναι αεικίνητη, δεν μπορεί να μείνει αργή από λογισμούς. Και είναι στην εξουσία μας να της δώσομε ή πνευματική μελέτη ή σαρκική εργασία».

Βλέποντας ο αββάς ότι νιώθαμε θαυμασμό και κατάπληξη για όλα αυτά και ότι είχαμε αχόρταγο πόθο για τα λόγια του, αφού σώπασε λίγο, μάς είπε: «Επειδή τράβηξε σε τόσο μάκρος το λόγο ο δικός σας πόθος και ακόμα είσαστε πρόθυμοι, από τούτο καταλαβαίνω ότι έχετε αληθινή δίψα να ακούσετε διδασκαλία για την τελειότητα. Θα σας μιλήσω λοιπόν για την εξαιρετική αρετή της διακρίσεως, η οποία είναι ακρόπολη και βασίλισσα μεταξύ των άλλων αρετών. Και θα σας δείξω την υπεροχή αυτής της αρετής και το ύψος και την ωφέλειά της, όχι μόνο από τα δικά μου λόγια αλλά και με αρχαίες γνώμες των Πατέρων, σύμφωνα με την χάρη που παρέχει ο Κύριος, ανάλογα με την αξία και τον πόθο των ακροατών, σ' εκείνους που εξηγούν τον λόγο Του. Γιατί είναι αρετή όχι μικρή, αλλά από τα πιο διακεκριμένα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος, όπως λέει ο Απόστολος: «Σε άλλον

το Πνεύμα δίνει λόγο σοφίας. σε άλλον γνώσεως το ίδιο Πνεύμα. σε άλλον το ίδιο Πνεύμα δίνει πίστη. σε άλλον δίνει θεραπευτικό χάρισμα. σε άλλον το χάρισμα να διακρίνει τα πνεύματα»(76). Τέλος αφού συμπληρώθηκε ο κατάλογος των πνευματικών χαρισμάτων, λέει: «Όλα αυτά τα ενεργεί το ένα και το αυτό Πνεύμα». Βλέπετε λοιπόν ότι δεν είναι μικρό, ούτε γήινο το δώρο της διακρίσεως, αλλά πολύ μεγάλο δώρο της θείας χάρης, την οποία διάκριση αν δεν ακολουθήσει ο μοναχός με όλη την δύναμη και την προθυμία του και δεν αποκτήσει βέβαιη τη διάκριση των νοημάτων που του έρχονται στο νου, κατ' ανάγκην σαν περιπλανώμενος μέσα στη νύχτα, όχι μόνο θα πέσει στα χειρότερα βάραθρα της κακίας, αλλά θα σκοντάφτει και στα ομαλά και στα ίσια ακόμη.

»Θυμάμαι ότι κάποτε, όταν ήμουν νέος, πήγα στα μέρη της Θηβαΐδας, όπου έμενε ο μακάριος Αντώνιος. Είχαν μαζευτεί γέροντες κοντά του και συζητούσαν για την τελειότητα της αρετής, ποια άραγε να είναι η μεγαλύτερη από τις αρετές που μπορεί να προφυλάξει το μοναχό από τα δίχτια του διαβόλου και την απάτη του χωρίς να βλαφτεί. Ο καθένας λοιπόν όπως το σκεφτόταν ο νους του, έλεγε τη γνώμη του. Και άλλοι έλεγαν, η νηστεία και η αγρυπνία, γιατί με τις αρετές αυτές ο νους γίνεται πιο λεπτός και έρχεται η αγνότητα και μπορεί έτσι κανείς να πλησιάζει ευκολότερα τον Θεό. Άλλοι έλεγαν, η ακτημοσύνη και η καταφρόνηση των πραγμάτων που έχει κανείς δικά του, γιατί έτσι η διάνοια ελευθερώνεται από τα πολύπλοκα σχοινιά της κοσμικής φροντίδας και μπορεί ευκολότερα να προσεγγίζει το Θεό. Άλλοι προτίμησαν την αρετή της ελεημοσύνης, γιατί ο Κύριος λέει στα Ευαγγέλια: “Ελάτε οι ευλογημένοι από τον Πατέρα μου, κληρονομήσετε τη βασιλεία που έχει ετοιμαστεί για σας από τον καιρό της δημιουργίας του κόσμου, γιατί πείνασα και μου δώσατε φαγητό κλπ.”(77). Και ο καθένας έλεγε με αυτό το τρόπο διάφορες αρετές, με τις οποίες κατά τη γνώμη του μπορούσε να προσεγγίσει ο άνθρωπος το Θεό, και πέρασε το μεγαλύτερο μέρος της νύχτας με τη συζήτηση αυτή.

»Τελευταίος από όλους αποκρίθηκε ο μακάριος Αντώνιος: «"Όλα αυτά που είπατε, και αναγκαία είναι και συμφέροντα για εκείνους που ζητούν τον Θεό και επιθυμούν να έρθουν σ' Αυτόν. Αλλά δεν μας επιτρέπεται να δώσομε σ' αυτές τις αρετές τα πρωτεία, επειδή έχομε δει πολλούς που έκαναν μεγάλες νηστείες και αγρυπνίες και αποτραβήχτηκαν στην έρημο, και είχαν τέλεια ακτημοσύνη, ώστε μηδέ την καθημερινή τροφή τους να κρατούν για τον εαυτό τους, και την ελεημοσύνη κατόρθωσαν τόσο πολύ, ώστε να μην φτάνουν τα υπάρχοντά τους για να δώσουν. Και ύστερα ξέπεσαν αξιολύπητα από την αρετή και γλύστρησαν στην κακία. Ποιο λοιπόν είναι εκείνο που τους έκανε να πλανηθούν από τον ίσιο δρόμο; Όχι τίποτε άλλο, κατά το δικό μου συμπέρασμα και τη γνώμη μου, παρά το ότι δεν είχαν το χάρισμα της διακρίσεως. Γιατί η διάκριση διδάσκει τον άνθρωπο ν' αφήνει τις

υπερβολές κι από τα δύο μέρη και να βαδίζει το βασιλικό δρόμο. Και ούτε επιτρέπει με την άμετρη εγκράτεια να εξαπατάται κανείς από τα δεξιά, ούτε πάλι να σέρνεται στην αδιαφορία και χαλαρότητα από τ' αριστερά. Και είναι η διάκριση ένα μάτι της ψυχής και λυχνάρι, κατά το Ευαγγέλιο που λέει: "Το λυχνάρι του σώματος είναι το μάτι. Αν λοιπόν το μάτι σου γίνει απλό, θα είναι φωτεινό όλο το σώμα σου. Αν όμως το μάτι σου είναι σκοτεινό, όλο το σώμα σου θα είναι σκοτεινό"(78). Έτσι έχει το πράγμα. Επειδή η διάκριση, αφού εξετάσει όλες τις σκέψεις και τις πράξεις του ανθρώπου, διακρίνει και ξεχωρίζει κάθε τι κακό και μη αρεστό στο Θεό και απομακρύνει την πλάνη. Κι αυτό μπορεί να το μάθει κανείς και από τα εξιστορούμενα στις ιερές Γραφές. Ο Σαούλ που σ' αυτόν πρώτο εμπιστεύτηκε ο Θεός τη βασιλεία του Ισραήλ(79), επειδή δεν είχε αυτό το μάτι της διακρίσεως, σκοτίσθηκε η διάνοιά του και δεν μπόρεσε να διακρίνει ότι από το να προσφέρει θυσία, ήταν πιο αρεστό στο Θεό να υπακούσει στην παραγγελία του Αγίου Σαμουήλ. Και από εκείνο που νόμιζε ότι λατρεύει το Θεό, από αυτό έσφαλλε και διώχτηκε από τη βασιλεία. Αυτό δεν θα το πάθαινε αν είχε το φως της διακρίσεως μέσα του. Αυτή την αρετή και ο Απόστολος την ονομάζει ήλιο, λέγοντας: «"Ας μη βασιλεύει ο ήλιος και σας αφήνει οργισμένους"(80). Αυτή λέγεται και κυβέρνηση της ζωής μας, σύμφωνα με το γραμμένο: "Όσοι δεν έχουν κυβέρνηση, πέφτουν όπως τα φύλλα"(81). Αυτή ονομάζεται και προσεκτική σκέψη από τη Γραφή, και χωρίς αυτήν, διδασκόμαστε από την Γραφή να μην κάνουμε τίποτε, έτσι ώστε και το πνευματικό κρασί το οποίο ευφραίνει την καρδιά του ανθρώπου(82) δεν επιτρέπεται να το πίνει κανείς χωρίς διάκριση, σύμφωνα με το ρητό: "Να πίνεις το κρασί με προσοχή"(83), και "Πόλη κατασκαμμένη και ατείχιστη είναι ο άνθρωπος που δεν ενεργεί σε όλα με προσεκτική σκέψη"(84). Με τη διάκριση συγκροτείται η σοφία, η νόηση και η εσωτερική αίσθηση, χωρίς τα οποία ούτε το εσωτερικό μας σπίτι μπορεί να χτιστεί, ούτε ο πνευματιός πλούτος να μαζευτεί, σύμφωνα με το ρητό: "Με τη σοφία χτίζεται το σπίτι, με τη σύνεση ψηλώνει και με τη φρόνηση γεμίζουν πλούτη οι αποθήκες"(85). Αυτή λέγεται και στέρεη τροφή εκείνων που από την άσκηση και συνήθεια έχουν γυμνασμένα τα πνευματικά αισθητήρια και διακρίνουν εύκολα μεταξύ του καλού και του κακού(86). Από αυτά αποδεικνύεται φανερά ότι χωρίς το χάρισμα της διακρίσεως δεν συγκροτείται αρετή ή δε μένει σταθερή μέχρι το τέλος, επειδή η διάκριση είναι μητέρα και φύλακας όλων των αρετών".

»Αυτή ήταν η γνώμη του Αντωνίου, με την οποία συμφώνησαν οι λοιποί πατέρες. Για να βεβαιώσουμε τώρα και με σύγχρονα παραδείγματα τη γνώμη του αγίου Αντωνίου, θυμηθείτε και σεις τον γέροντα Ήρωνα και το ελεεινό κατατρακύλισμα που έπαθε πριν λίγο καιρό μπροστά στα μάτια μας, με ποιον τρόπο, από εμπαιγμό του διαβόλου έπεσε από το ύψος εκείνο της πνευματικής ζωής και ασκήσεως στο

βάθος του θανάτου, Τον θυμόμαστε ότι έμεινε πενήντα χρόνια στην κοντινή έρημο με μεγάλη σκληραγωγία και συνεχή εγκράτεια, και στην ακρότατη έρημο και μόνωση περισσότερο από όλους τους εδώ έμεινε και την επιδίωξε. Αυτός ύστερα από τόσους κόπους και αγώνες, εμπαιχθήκε από τον διάβολο και έπεσε σε βαρύτατο σφάλμα και όλους όσους έμεναν στην κοντινή έρημο πατέρες και αδελφούς βύθισε σε πένθος απαρηγόρητο. Αυτό δεν θα το πάθαινε αν ήταν ασφαλισμένος με την αρετή της διακρίσεως, η οποία θα τον δίδασκε να μην πείθεται στο δικό του το λογισμό, αλλά στη συμβουλή των πατέρων και των αδελφών. Γιατί αυτός, ακολουθώντας το λογισμό του, τόσο πολύ εξασκούσε τη νηστεία και την απομάκρυνση από τους ανθρώπους, ώστε ούτε κατά την εορτή του Πάσχα να μην έρχεται στην εκκλησία, για να μην αναγκαστεί αν ερχόταν μαζί με τους πατέρες και αδελφούς, να φάει όσπρια ή άλλο τίποτε που θα προσφερόταν στην τράπεζα και νομίσει ότι ξέπεσε από το σκοπό που είχε βάλει στο νου του. Αυτός λοιπόν, απατημένος για πολύ καιρό από το δικό του θέλημα, υποδέχτηκε έναν άγγελο του Σατανά και αφού τον προσκύνησε ως άγγελο φωτός, διατάχθηκε από αυτόν να πέσει σε ένα βαθύτατο πηγάδι τα μεσάνυχτα, για να γνωρίσει με την πείρα ότι στο εξής σε κανένα κίνδυνο δε θα βρεθεί, για τη μεγάλη του αρετή και τους κατά Θεόν κόπους του. Αυτός χωρίς να διακρίνει με το λογισμό ποιος του έδινε αυτές τις συμβουλές, με σκοτισμένο το μυαλό, ρίχτηκε τα μεσάνυχτα στο πηγάδι. Σε λίγο, πήραν είδηση οι αδελφοί, και με πολύ κόπο μόλις και μπόρεσαν και τον έβγαλαν πάνω μισοπεθαμένο. και αφού έζησε δύο μέρες, την Τρίτη μέρα πέθανε, αφήνοντας στους αδελφούς και στον πρεσβύτερο Παφνούτιο πένθος απαρηγόρητο. Αυτός από την μεγάλη του φιλανθρωπία παρακινημένος και επειδή θυμόταν τους μεγάλους κόπους του και τα πολυάριθμα χρόνια που πέρασε στην έρημο, δεν τον ξεχώρισε από τα μνημόσυνα και τις προσφορές των κεκοιμημένων, για να μη συναριθμηθεί με τους αυτόχειρες.

»Τι να πω για τους δύο αδελφούς εκείνους, οι οποίοι έμεναν πέρα από την έρημο Θηβαΐδα, όπου έμενε κάποτε ο μακάριος Αντώνιος; Αυτοί οι δύο, σπρωγμένοι από λογισμό χωρίς διάκριση, αποφάσισαν να πάνε στη βαθύτερη έρημο που είναι μεγάλη και ακαλλιέργητη και εκεί να μη δεχτούν τροφή από άνθρωπο, παρά μόνο αν τους έδινε ο Θεός με κάποιο θαύμα. Και όταν τους είδαν να περιπλανιούνται στην έρημο αποκαμωμένοι από την πείνα, οι Μάζικες, οι οποίοι είναι από όλα σχεδόν τα άγρια έθνη το αγριότερο και σκληρότερο, μετέβαλαν από θεία πρόνοια την αγριότητα που τους χαρακτηρίζει σε φιλανθρωπία, τους συνάντησαν και τους πρόσφεραν ψωμί. Και ο ένας αδελφός, στον οποίο ήρθε η διάκριση, με χαρά και ευχαριστία δέχτηκε το ψωμί, κάνοντας τη σκέψη ότι δεν ήταν δυνατό οι τόσο σκληροί και άγριοι αυτοί άνθρωποι που χαίρονται με το αίμα των ανθρώπων, να τους συμπαθήσουν και να τους προσφέρουν τροφή, αφού είχαν πλέον αποκάμει, αν

δεν τους παρακινούσε ο Θεός. Ο άλλος όμως δε δέχτηκε τροφή, επειδή του την έδιναν άνθρωποι. επέμεινε στην αδιάκριτη γνώμη του και πέθανε από την πείνα. Αν και στην αρχή και οι δύο σκέφτηκαν άσχημα και πήραν ασυλλόγιστη και καταστρεπτική απόφαση, εντούτοις ο ένας, επειδή μπήκε μέσα του η διάκριση, εκείνο που με αυθάδεια και χωρίς προφύλαξη αποφάσισε, το διόρθωσε. ενώ ο άλλος, με το να επιμένει στην ανόητη ιδέα και αφού βρέθηκε έξω από τη διάκριση, προκάλεσε τον θάνατό του, τον οποίο ο Κύριος θέλησε να απομακρύνει από αυτόν.

»Τι να πω και για εκείνον, που το όνομά του δε θέλω να αναφέρω, επειδή είναι εδώ τριγύρω; Αυτός υποδέχτηκε πολλές φορές δαίμονα ως άγγελο και δέχτηκε από αυτόν αποκαλύψεις και έβλεπε φως λύχνου συνεχώς στο κελί του. Τελευταία διατάχθηκε από τον δαίμονα να θυσιάσει τον γιο του, που έμενε στο ασκητήριο μαζί του, ως θυσία στο Θεό και έτσι να αξιωθεί να λάβει την τιμή του Πατριάρχη Αβραάμ. Στη συμβουλή τόσο υποτάχθηκε, ώστε θα έσφαζε πράγματι τον γιο του, αν ο γιος δεν τον έβλεπε να ακονίζει μαχαίρι, πράγμα που δεν το συνήθιζε, και να ετοιμάζει σχοινιά να τον δέσει σφιχτά ως ολοκαύτωμα, και δεν έσπευδε να σωθεί με τη φυγή.

»Θα μακρύνω πολύ το λόγο αν σας διηγηθώ και την εξαπάτηση από το διάβολο του μοναχού εκείνου από τη Μεσοποταμία, ο οποίος έδειξε μεγάλη εγκράτεια και έμεινε πολλά χρόνια κλεισμένος στο κελί του και κατόπιν περιπαίχτηκε και εξαπατήθηκε τόσο πολύ με διαβολικές αποκαλύψεις και όνειρα, ώστε ύστερα από τόσους κόπους και αρετές, με τις οποίες ξεπέρασε όλους τους εκεί μοναχούς, ξέπεσε στον Ιουδαϊσμό και δέχτηκε περιτομή. Γιατί θέλοντας ο διάβολος να τον εξαπατήσει, του έδειχνε πολλές φορές αληθινά όνειρα, για να τον κάνει με αυτά να δεχτεί με ευκολία την πλάνη στην οποία στο τέλος θα τον έριχνε. Του έδειξε λοιπόν μια νύχτα όλους τους χριστιανούς μαζί με τους Αποστόλους και τους μάρτυρες, σκοτεινούς και γεμάτους από κάθε ντροπή και ατιμία και βουτηγμένους στη λύπη και στο πένθος, ενώ τους Ιουδαίους μαζί με το Μωυσή και τους Προφήτες, καταφωτισμένους από λαμπρό φως και γεμάτους χαρά και φαιδρότητα. και τον συμβούλευε ο απατεώνας, ότι αν θέλει να απολαύσει την μακαριότητα και τη χαρά των Ιουδαίων, να δεχτεί τη περιτομή. Και πράγματι εξαπατήθηκε και το έκανε. Είναι φανερό λοιπόν από όσα είπαμε, ότι δεν θα γίνονταν παίγνιο όλοι αυτοί με τέτοιο άθλιο και ελεεινό τρόπο, αν είχαν το χάρισμα της διακρίσεως».

Σ' αυτά ο Γερμανός απάντησε: «Και με νέα παραδείγματα και με ερμηνείες των αρχαίων πατέρων, αποδείχτηκε αρκετά ότι η διάκριση είναι πηγή και ρίζα και κεφαλή και σύνδεσμος όλων των αρετών. Θέλομε όμως να μάθουμε και με ποιο τρόπο μπορούμε να την αποκτήσουμε και πώς να ξεχωρίζουμε την από Θεού διάκριση από την ψεύτικη και πλαστή και διαβολική;», Τότε ο αββάς Μωυσής είπε: «Η

αληθινή διάκριση δεν αποκτιέται, παρά από την αληθινή ταπείνωση, με το να φανερώνομε στους πατέρες όχι μόνο όσα κάνομε, αλλά και όσα σκεφτόμαστε. και να μην εμπιστευόμαστε σε τίποτε το δικό μας λογισμό, αλλά σε όλα να ακολουθούμε τους λόγους των γερόντων και να πιστεύομε ότι καλό είναι ό,τι εκείνοι εγκρίνουν. Αυτός ο τρόπος, όχι μόνο κάνει να μένει αβλαβής ο μοναχός, με την αληθινή διάκριση και τη σωστή στάση, αλλά και από όλες τις παγίδες του διαβόλου αβλαβή τον διαφυλάγει. Γιατί είναι αδύνατο σ' εκείνον που ρυθμίζει τη ζωή του σύμφωνα με την κρίση και τη γνώμη των προχωρημένων πατέρων, να πέσει σε απάτη των δαιμόνων. Επειδή και πριν να αξιωθεί κανείς του χαρίσματος της διακρίσεως, και μόνη η φανέρωση και αποκάλυψη στους πατέρες των πονηρών σκέψεων, τις μαραίνει και τις εξασθενίζει. Όπως το φίδι όταν το βγάλεις έξω από μια σκοτεινή τρύπα, τρέχει για να σωθεί και να εξαφανιστεί, έτσι και οι πονηροί λογισμοί όταν φανερωθούν με την αληθινή ομολογία και εξομολόγηση, σπεύδουν να φύγουν από τον άνθρωπο.

»Και για να μάθετε με μεγαλύτερη ακρίβεια και με παράδειγμα, θα σας διηγηθώ το έργο του αββά Σεραπίωνα, το οποίο έλεγε σε όσους πήγαιναν κοντά του, για να προφυλάγονται. Έλεγε λοιπόν: «Όταν ήμουν πιο νέος, έμενα μαζί με τον αββά μου. Και όταν τρώγαμε και σηκωνόμαστε από το τραπέζι, με ενέργεια του διαβόλου έκλεβα ένα παξιμάδι και το έτρωγα κρυφά από τον αββά μου. Αφού λοιπόν αυτό το έκανα πολύ καιρό, κυριεύτηκα από αυτό το πάθος και δεν μπορούσα να το νικήσω. Με κατηγορούσε μονάχα η συνείδησή μου, αλλά ντρεπόμουν να το πω στο γέροντα. Έτυχε κατ' οικονομίαν Θεού, να έρθουν αδελφοί στον γέροντα προς ωφέλειά τους. Και είπε ο γέροντας ότι τίποτε άλλο δεν βλάπτει τους μοναχούς και δεν χαροποιεί τους δαίμονες, όσο το να κρύβει κανείς τους λογισμούς του από τους πνευματικούς πατέρες. Τους μίλησε ακόμη και για την εγκράτεια. Κι ενώ τα έλεγε αυτά, ήρθα στον εαυτό μου και σκέφτηκα ότι ο Θεός φανέρωσε στον γέροντα τα παραπτώματά μου, και ήρθα σε κατάνυξη κι άρχισα να κλαίω. Έβγαλα τότε το παξιμάδι από το κόρφο μου, το οποίο κακώς συνήθιζα να κλέβω, και αφού έπεσα στο έδαφος, ζητούσα συγγνώμη για τα περασμένα και προσευχή για να μη το ξανακάνω. Τότε λέγει ο γέροντας: «Ω, τέκνο σε ελευθέρωσε, και χωρίς να μιλήσω εγώ, η εξομολόγησή σου, και το δαίμονα που σε τραυμάτιζε με τη σιωπή σου, αφού εξομολογήθηκες, τον έσφαξες, αυτόν που σε κυρίευε μέχρι τώρα με τη θέλησή σου, καθώς ούτε αντίρρηση του έφερνες ούτε τον έλεγχες. Στο εξής δεν θα έχει τόπο πλέον στην καρδιά σου, αφού τον φανέρωσες». Δεν είχε τελειώσει ο γέροντας τα λόγια του και βγήκε η δαιμονική ενέργεια σαν φωτιά από το στήθος μου και γέμισε το σπίτι από δυσωδία ώστε νόμιζαν οι παρόντες ότι καίγεται θειάφι. Τότε λοιπόν είπε ο γέροντας: “Να, ο Κύριος έδωσε με αυτό το σημείο απόδειξη των λόγων μου και της δικής σου ελευθερώσεως”. Και έτσι λοιπόν έφυγε

από εμένα με την εξομολόγηση το πάθος της γαστριμαργίας και η διαβολική εκείνη ενέργεια, ώστε ποτέ να μη μου έρθει κλίση προς εκείνη την επιθυμία”.

»Βλέπετε λοιπόν, και από τα λόγια του αββά Σεραπίωνα πληροφορούμαστε ότι τότε αξιωνόμαστε του χαρίσματος της αληθινής διακρίσεως, όταν δεν εμπιστευόμαστε στη δική μας σκέψη και κρίση αλλά στη διδασκαλία και στους κανονισμούς των πατέρων. Γιατί ο διάβολος με κανένα άλλο ελάττωμα δεν οδηγεί τόσο στον γκρεμό το μοναχό, όπως με τον να τον πείσει να παραβαίνει τις συμβουλές των πατέρων και να ακολουθεί τη δική του γνώμη και το θέλημά του. Θα επρεπε και από τις ανθρώπινες τέχνες και επιστήμες να παίρνομε παραδείγματα και να διδασκόμαστε. Γιατί αν αυτά τα πιάνομε με τα χέρια μας και τα βλέπομε με τα μάτια μας και τ’ ακούμε με τ’ αυτιά μας, δεν μπορούμε όμως μόνοι μας να τα κατορθώσομε, αλλά έχομε ανάγκη από αυτόν που θα μας διδάξει σωστά τους κανόνες τους, δεν είναι ανόητο να νομίζομε ότι η πνευματική τέχνη, που είναι απ’ όλες πιο δύσκολη, δεν χρειάζεται δάσκαλο; Και η τέχνη αυτή είναι άορατη και κρυμμένη και θεωρείται μόνο με την καθαρότητα της καρδιάς, και η αποτυχία σ’ αυτή δε γεννά πρόσκαιρη ζημία, αλλά απώλεια της ψυχής και αιώνιο θάνατο».

Ο Γερμανός είπε: «Πρόφαση ντροπής και πρόσχημα βλαβερής ευλάβειας συνηθίζει να μας προκαλεί το ότι μερικοί πατέρες, αφού άκουσαν από τους αδελφούς τούς λογισμούς τους, όχι μόνο δεν τους θεράπευσαν, αλλά και τους μέμφθηκαν και τους έριξαν στην απελπισία, όπως και εμείς έτυχε να μάθομε ένα τέτοιο περιστατικό στα μέρη της Συρίας. Ένας αδελφός εκεί εξομολογήθηκε σε ένα γέροντα τους λογισμούς του με όλη την απλότητα και ειλικρίνεια, και ξεγύμνωσε χωρίς ντροπή τα κρυφά της καρδιάς του. Ο γέροντας μόλις τα άκουσε, άρχισε να αγανακτεί και να θυμώνει κατά του αδελφού, κατηγορώντας τον για τις πονηρές ενθυμήσεις του. Από το γεγονός αυτό, πολλοί που το έμαθαν, ντρέπονταν να εξομολογηθούν τους λογισμούς τους στους γέροντες».

Ο αββάς Μωυσής αποκρίθηκε: «Καλό είναι, όπως προείπα, να μην κρύβομε τους λογισμούς μας από τους πατέρες, όχι όμως να τους λέμε στους τυχόντες, αλλά σε πνευματικούς γέροντες που έχουν διάκριση και όχι σ’ εκείνους που απλώς άσπρισαν από τη μεγάλη τους ηλικία. Επειδή πολλοί, αποβλέποντας στην ηλικία, εξομολογήθηκαν τους λογισμούς τους και αντί να βρουν θεραπεία, έπεσαν σε απελπισία εξαιτίας της απειρίας των γερόντων. Ήταν ένας αδελφός πολύ πρόθυμος στην άσκηση. Ενοχλημένος υπερβολικά από το δαίμονα της πορνείας, πήγε σε ένα γέροντα και του είπε τους λογισμούς του. Εκείνος τον άκουσε, και επειδή δεν είχε πείρα, αγανάκτησε και έλεγε το μοναχό άθλιο και ανάξιο για το μοναχικό σχήμα γιατί δέχτηκε τέτοιους λογισμούς. Όταν άκουσε αυτά ο αδελφός

απελπίστηκε, άφησε τον τόπο του και πήρε τον δρόμο να επιστρέψει στον κόσμο. Κατ' οικονομία του Θεού τον συναντά ο αββάς Απολλώς, ο πιο δοκιμασμένος μεταξύ των γερόντων. Όταν τον είδε ταραγμένο και πάρα πολύ σκυθρωπό, τον ερώτησε: "Παιδί μου, ποια είναι η αιτία της τόσης λύπης;". Αυτός στην αρχή από την πολλή απογοήτευση δεν αποκρίθηκε. Κατόπιν όμως, αφού τον παρακάλεσε πολύ ο Απολλώς, είπε τα δικά του: "Λογισμοί πολλές φορές με ενοχλούν και πήγα και τους είπα στον τάδε γέροντα, και όπως μου είπε, δεν έχω ελπίδα σωτηρίας. Απελπίστηκα λοιπόν και πηγαίνω στον κόσμο". Όταν τ' άκουσε αυτά ο πατήρ Απολλώς, του είπε πολλά παρηγορητικά λόγια και συμβούλευε τον αδελφό λέγοντας: "Μη σου φαίνεται παράξενο, παιδί μου, και μην απελπίζεσαι. Γιατί κι εγώ σε τέτοια ηλικία που βρίσκομαι με άσπρα μαλλιά, πολύ ενοχλούμαι από αυτούς τους λογισμούς. Μη χάνεις το θάρρος σου για το πύρωμα αυτό του σώματος, που δε θεραπεύεται τόσο με την ανθρώπινη επιμέλεια, όσο με τη φιλανθρωπία του Θεού. Μονάχα χάρισέ μου τη σημερινή ημέρα και γύρισε στο κελλί σου". Έτσι έκανε ο αδελφός. Έφυγε κι ο αββάς Απολλώς και πήγε στο κελί του γέροντα που είχε απελπίσει τον αδελφό. Και αφού στάθηκε έξω, παρακάλεσε με δάκρυα το Θεό, λέγοντας: "Κύριε, Σου που στέλνεις τους πειρασμούς για το συμφέρον μας, γύρισε τον πόλεμο που δοκίμασε ο αδελφός, σ' αυτόν τον γέροντα, για να μάθει τώρα στα γηρατειά του με την πείρα, όσα δεν έμαθε τόσα χρόνια, για να συμπάσχει και να συμπαθεί εκείνους που πολεμούνται". Μόλις τελείωσε την προσευχή, βλέπει έναν μαύρο να στέκεται κοντά στο κελί και να ρίχνει βέλη εναντίον του γέροντα, από τα οποία αυτός χτυπήθηκε και αμέσως γύριζε σαν μεθυσμένος εδώ κι εκεί. Μη μπορώντας πλέον να υποφέρει μέσα στο κελί του, βγήκε έξω και τράβηξε κατά τον κόσμο πάνω στον ίδιο δρόμο που είχε πάει και ο νεώτερος αδελφός. Ο αββάς Απολλώς εννόησε το συμβάν και τον συνάντησε και του είπε: "Που πηγαίνεις; Και ποια είναι η αιτία της ταραχής που σε κατέχει;". Εννόησε αυτός ότι φανερώθηκε το πράγμα στον άγιο αββά, αλλά από την ντροπή του δεν έλεγε τίποτε. Και του είπε ο αββάς Απολλώς: "Γύρισε στο κελί σου και στο εξής να γνωρίζεις καλά την ασθένειά σου. Και να πιστεύεις ή ότι σε ξέχασε ο διάβολος ή ότι σε περιφρόνησε και γι' αυτό δεν αξιώθηκες να παλέψεις μαζί του. Τι λέω να παλέψεις; Δεν μπόρεσες να υποφέρεις επίθεση του διαβόλου ούτε για μια ημέρα. Αυτό σου συνέβη επειδή όταν δέχτηκες ένα νεώτερο αδελφό που τον πολεμούσε ο κοινός εχθρός, αντί να τον ενισχύσεις στον αγώνα, εσύ τον έριξες στην απελπισία, χωρίς να λάβεις υπόψη σου το σοφό παράγγελμα που λέει: "Γλύτωσε εκείνους που οδηγούνται για να θανατωθούν, και μη λυπάσαι να εξαγοράζεις όσους πηγαίνουν να φονευθούν"(87). αλλά ούτε την παραβολή του Σωτήρα μας που λέει να μην συντρίβομε το τσακισμένο καλάμι και να μη σβήνομε το φυτίλι που καπνίζει ακόμη(88). Επειδή κανείς δεν θα μπορούσε να υπομείνει τις επιθέσεις του εχθρού, ούτε και να σβήσει το βρασμό της φύσεως που ζεματάει, αν η χάρη του Θεού δε

φύλαγε την ανθρώπινη ασθένεια. Λοιπόν αφού ολοκληρώθηκε η οικονομία αυτή για τη σωτηρία σου, ας παρακαλέσουμε μαζί το Θεό να αποτραβήξει τη μάστιγα που σου ήρθε. Γιατί Αυτός μας κάνει να πονούμε και Αυτός μας θεραπεύει. χτυπά και με τα χέρια Του μας γιατρεύει πάλι(89). ταπεινώνει και ανυψώνει. θανατώνει και δίνει ζωή. κατεβάζει στον άδη και ανεβάζει(90)”. Αφού είπε αυτά αββάς Απολλώς, προσευχήθηκε και αμέσως τον απάλλαξε από τον πόλεμο της πορνείας και τον συμβούλεψε να ζητά από τον Θεό να του δοθεί γλώσσα φωτισμένη που να λέει τα κατάλληλα λόγια όταν χρειαστεί(91).

»Απ’ όλα λοιπόν όσα είπαμε, μαθαίνουμε ότι δε θα βρεθεί άλλη οδός σωτηρίας ασφαλής, όσο το να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μας στους πατέρες που έχουν πολύ μεγάλη διάκριση, και από αυτούς να παίρνομε οδηγίες για την αρετή και να μην ακολουθούμε τη δική μας κρίση και το λογισμό μας. Ακόμη και αν τύχει κανείς, όπως συμβαίνει κάποτε, να συναντήσει ένα γέροντα απλοϊκό, ή μερικούς άλλους χωρίς πείρα, δεν πρέπει από αυτό να αποφεύγει να φανερώνει τους λογισμούς του στους πολύ δοκιμασμένους πατέρες και να καταφρονεί τη παράδοση των προγόνων. Ότι και αυτοί δεν κινήθηκαν από την δική τους θέληση, αλλά από το Θεό και από τις θεόπνευστες Γραφές για να το παραδώσουν αυτό στους μεταγενεστέρους, το να συμβουλευονται δηλαδή εκείνους που είναι προοδευμένοι στην αρετή, μπορούμε να το μάθουμε από πολλά μέρη της θεόπνευστης Γραφής, και προπαντός από την ιστορία του αγίου Σαμουήλ. Αυτός αν και αφιερώθηκε από νήπιο στο Θεό από την μητέρα του και αξιώθηκε να συνομιλεί με το Θεό, δεν πίστεψε στον λογισμό του, αλλά μία και δύο φορές αν και τον κάλεσε ο Θεός, τρέχει προς τον γέροντα Ηλεί, παίρνει οδηγίες από αυτόν και τον συμβουλευεται πώς να αποκρίνεται στον Θεό(92). Και εκείνος, που τον διάλεξε ο Θεός ως αξιό Του, θέλει με τον κανονισμό και την διαταγή του γέροντα να καθοδηγείται, για να οδηγηθεί στην ταπείνωση. Μα και τον Παύλο που τον κάλεσε ο ίδιος ο Χριστός και συνομίλησε μαζί Του, ενώ μπορούσε ευθύς να ανοίξει τα μάτια του και να του δείξει την οδό της τελειότητας, τον στέλνει στον Ανανία και τον διατάζει να μάθει από αυτόν την οδό της αλήθειας, λέγοντας: “Σήκω και μπες στην πόλη. Εκεί θα σου πουν τι πρέπει να κάνεις(93)”. Μας διδάσκει με αυτό να ακολουθούμε την οδηγία των προοδευμένων, μήπως στην αντίθετη περίπτωση, αυτό που θα γινόταν καλώς για τον Παύλο, το παρεξηγούσαν οι μεταγενέστεροι και το έπαιρναν ως παράδειγμα για να αυθαδιάζουν και να θέλει ο καθένας σαν τον Παύλο να οδηγείται στην αλήθεια από τον Θεό και όχι δια μέσου των Πατέρων. Και ότι έτσι έχουν τα πράγματα, μπορούμε να το μάθουμε όχι μόνον από όσα είπαμε, αλλά και από όσα έδειξε στην πράξη ο Απόστολος, που γράφει: «Ανέβηκα στα Ιεροσόλυμα για να δω τον Πέτρο και τον Ιάκωβο και ανακοίνωσα σ’ αυτούς το Ευαγγέλιο που κηρύττω, μήπως άδικα τρέχω ή έτρεξα»(94), καίτοι τον

συνόδευε η χάρη του αγίου Πνεύματος, όπως φαίνεται από τη δύναμη των θαυμάτων που έκανε. Ποιος λοιπόν είναι τόσο αλαζόνας και υπερήφανος, ώστε ν' ακολουθεί τη δική του γνώμη και κρίση, όταν το "σκεύος της εκλογής" ομολογεί ότι είχε ανάγκη από τη συμβουλή των παλαιότερων του Αποστόλων;

»Ολοφάνερα λοιπόν αποδεικνύεται με αυτά ότι σε κανέναν ο Κύριος δεν αποκαλύπτει το δρόμο της τελειότητας, παρά σ' εκείνους που καθοδηγούνται σ' αυτόν από πνευματικούς πατέρες. Όπως λέει και με το στόμα του προφήτη: "Ρώτησε τον πατέρα σου και θα σου πει, τους γεροντότερους και θα σου απαντήσουν"(95). Με όλη μας λοιπόν την δύναμη και με κάθε επιμέλεια, οφείλομε να αποκτήσουμε μέσα μας το αγαθό χάρισμα της διακρίσεως, το οποίο θα μπορέσει να μας διαφυλάξει αβλαβείς από κάθε υπερβολή. Γιατί όπως λένε οι πατέρες, οι ακρότητες και από τα δύο μέρη βλάπτουν. Και η υπερβολική νηστεία και ο χορτασμός της κοιλιάς. Και η υπερβολική αγρυπνία και ο χορτασμός του ύπνου. Καθώς και οι υπόλοιπες υπερβολές. Επειδή γνωρίζομε μερικούς, οι οποίοι δεν νικήθηκαν από την γαστριμαργία, αλλά από την υπερβολική νηστεία καταβλήθηκαν και ξέπεσαν στο ίδιο πάθος της γαστριμαργίας, εξαιτίας της ασθένειας που προήλθε από την υπερβολική νηστεία. Και εγώ θυμούμαι ότι έπαθα ένα τέτοιο. Τόσο πολύ νήστεψα, ώστε ξέχασα την όρεξη της τροφής, και δύο και τρεις ημέρες έμενα νηστικός και δεν επιθυμούσα διόλου τροφή, εκτός κι αν άλλοι με παρακινούσαν γι' αυτήν. Και πάλι, με την επιβουλή του διαβόλου, έφυγε τόσο ο ύπνος ώστε για πολλές νύχτες να μένω άυπνος και να παρακαλώ τον Κύριο να μου δώσει λίγο ύπνο. Και κινδύνεψα περισσότερο με την υπερβολική νηστεία και αϋπνία παρά με τη γαστριμαργία και το χορτασμό του ύπνου».

Με τέτοιες και τόσες διδασκαλίες ο άγιος Μωυσής μάς ευχαρίστησε, ώστε ωφελημένοι να δοξάζομε τον Κύριο, ο Οποίος παρέχει τόσο μεγάλη σοφία σε όσους Τον φοβούνται. Σ' Αυτόν πρέπει τιμή και κράτος στους αιώνες. Αμήν.

71. Φιλιπ. 3, 14.

72. Α' Κορ. 13, 3.

73. Α' Κορ. 13, 4-5.

74. Ιώβ 36, 27.

75. Α' Πετρ. 5, 8.

76. Α' Κορ. 12, 8.

77. Ματθ. 25, 35.

78. Ματθ. 6, 22.

79. Α' Βασιλ. 5, 17-23.

80. Εφ. 4, 26.

81. Παροιμ. 11, 14.

82. Ψαλμ. 103, 15.
83. Παροιμ. 24, 33.
84. Παροιμ. 25, 28.
85. Παροιμ. 24, 4.
86. Εβρ. 5, 14.
87. Παροιμ. 24, 11.
88. Ματθ. 12, 20.
89. Ιώβ 5, 18.
90. Α΄ Βασιλ. 2, 6-7.
91. Ησ. 50, 4.
92. Α΄ Βασιλ. 3, 9.
93. Πραξ. 9, 6.
94. Γαλ. 2, 2.
95. Δευτ. 32, 7.

Πηγή: stonagona.blogspot.gr